

DISSERTATIO ACADEMICA
THRENOS JEREMIÆ LATINE VERSOS
NOTISQUE EXPLICATOS

SISTENS,

CUJUS PARTEM III:TIAM,

CONSENSU AMPLISS. FAC. PHILOS. IN ACAD. AB.

PRÆSIDE

JOH. HENRICO FATTENBORG,

Litter. Orient. Prof. Ord.

PRO GRADU PHILOSOPHICO

PUBLICÆ VENTILANDAM PROPONIT

HENRICUS LONGSTRÔM,

Stip. Publ. Nylandus.

In Auditorio Med. die X Junii MDCCCXV.

horis a, m. consuetis.

ABOÆ, TYPIS FRENCKELLIANIS,

RECEIVED
JAN 10 1881
U. S. DEPT. OF AGRICULTURE
WASHINGTON

TO THE
DIRECTOR OF THE BUREAU OF PLANT INDUSTRY

FROM
THE DIRECTOR OF THE BUREAU OF ENTOMOLOGY

RE
REPORT OF THE DIRECTOR OF THE BUREAU OF ENTOMOLOGY
ON THE PROGRESS OF THE WORK OF THE BUREAU DURING THE YEAR 1880

AND
ON THE RESULTS OF THE RESEARCHES OF THE ENTOMOLOGICAL
COMMISSIONERS OF THE BUREAU OF ENTOMOLOGY

AND
ON THE RESULTS OF THE RESEARCHES OF THE ENTOMOLOGICAL
COMMISSIONERS OF THE BUREAU OF ENTOMOLOGY

AND
ON THE RESULTS OF THE RESEARCHES OF THE ENTOMOLOGICAL
COMMISSIONERS OF THE BUREAU OF ENTOMOLOGY

Threnorum Cap. I: mum.

v. 9. Sordibus squalent sformata ejus, fati incurio-
sæ futuri;

D

In-

significationum cuique etymo sublit varietas. Si enim ad נור vocem referas, cujus genuina vis in *movendo*, æque ac נרע in *fugiendo*, inest ac de *crebro capitis motu* l. *quassatione* usurpatur, v. c. *Pf. XLIV. 15, Jerem. XVIII. 16*, quo sensu atque ita quoque, ut signum sit irrisuionis, sæpius usurpatur נרע, (cfr. *II Reg. XIX. 21, Pf. XXII. 8*.) נורה eandem etiam *capitis agitationem* atque hinc ipsam rem, cui quatitur caput, h. e. *ludibrium* significare quiret, — Ferri quidem potest hæc interpretatio; sed orationis nexus potissimum in causa est, cur alterum eumque longe frequentiore verbi נרע נרע usum ad nominis נורה significationem eruendam prætulimus. Est enim, ut jam sæpius diximus, infelicissimi exilii calamitas totius carminis nostri caput, ac si iterum iterumque ejus recurat mentio, & similium locutionum illam depingentium fiat coacervatio ac cumulus, hoc certe animi vehementissime exagitati tribuendum est dolori, atque ignoscendum auctori, diversis dictionum immutationibus orationis variandæ ac distinguendæ nondum perito. Quare tutissimum nobis visum est, dum נורה pro vera habetur lectione, *vagandi* l. *errandi* נרע נרע significationem (cfr. *Gen. IV. 12 14, Pf. LVI. 9*) in auxilium h. l. adhibere, unde facile נרע נורה accedit *migrationis* vis, quam Chald. בטלסול i. e. *in migratione* est & Vulg. *instabilis facta est* expresferunt, Ex eadem *movendi agi*

Insignis ejus est casus, nemine illam consolante;
Ad-

tandi notione egressi *Arabs* & LXX interpretati sunt לנירה היתה, ille صارت للزلزل, i. e. *exposita est* (scil. Hierosolyma) *lapsui*, hi autem εἰς σάλος ἐγένετο; quamquam tamen, quoniam σάλος apud Græcos tam de *jactatione navigantis*, tum de *perturbatione animi* dicitur, (teste HESYCHIO: σάλος, φροντίς καὶ ἡ τῆς θαλάσσης κλύδωνος κίνησις; cfr. JOH. CHRISTI, BIELLI novus Thes. philol. Hagæ 1780, in voce σάλος) τῶν LXX σάλος ita intelligi possit, ut propius ad aliam נירה potestatem accedat, qua e verbi נירה compiorandi, commiserandi vi (cfr. Job. II. u, Ps. LXIX. 21, Jerem. XVI. 5) miserationem, vel potius h. l. ipsum obiectum miserationis significet, quod ab Illustrissimo MICHAËLIS, loco proxime cit. observatum non esse miramur. — Sed longe aliam explicandi rationem illi amplexi sunt Interpretes, qui nostrum נירה idem ac נרה, quæ vox vers. 17 & sæpius alibi legitur, valere putaverint. Præivit Syrus, qui a suo נauseavit dictionem laudatam נרה, i. e. *facta est*, scil. Hierosolyma, *foeditas*, l. *horror*, explicavit, atque, quod magis est, XX codices *Kennicotiani* נרה quoque legunt. Fluctuant quidem lexicographi, (cfr. SIMONIS & COCCHEI Lexx. Hebr.) utrum ad נרה, an ad נרה referenda sit forma נרה, quorum tamen verborum prima vis, ut Arab.

نار & Chald. נרה, cum in *fugiendo* lateat, sine paullo longiori circumductione *foeditatis* notionem נרה sub-
jacentem tribuere vix potest. At valde infructuosum est multa de hac re disputare, cum Syriacam ante oculos ha-

beamus radicem, ac nemo unquam dubitet, quin eandem in Hebraica dial. 6to teneat כְּרָה significationem, ac in Syriaca ܟܪܗ, foeditatem nempe ac imprimis impurum feminae menstruae effluviū. Cfr. Lev. XII. 2, XV. 24. Quare, si כְּרָה genuina sit lectio, ac potissimum, quia in versiculo mox subsequenti dicitur שְׂמֵאתָהּ בְּשׂוּרִיהָ, illorum quidem rejicere nolumus sententiam, qui locum nostrum hoc modo explicant: *gravissima peccavit Hierosolyma & propterea omnibus est foedissima*, propr. *instar feminae menstrua impuritate conspurcata*, (cfr. Ebr. IX. 11, Ezech. VII. 19.) sed numquam cum GESENIO (in Lex. Hebræo-Germ.) facere possumus, qui כְּרָה idem ac כִּירָה significare autumat.

מַכְבְּרִיהָ die um sie buhleten interpretatus est JOH. GOTTFR. BÖRMEL, (in libello *Jeremias Klagegesänge übersetzt mit Anmerk.*) putans מַכְבְּרִים idem esse ac אֲהַבִּים & רְעִים vers. 2.6. Sed aliis quoque, quam amatoribus, quo major fiat ignominiae magnitudo, nuditatem suam nunc retextisse existimanda est filia Zion in captivitatem abducta; quare sensus esse videtur: illam ab omnibus nunc esse contemptam, quæ quondam decore & gloria splendens in præcipuo apud omnes esset honore.

וַתָּשָׁב אַחֲרָיו propr. *& retro cedit*, (nam תָּשָׁב ad שׁוּב referimus, non autem ad יָשָׁב, ut a J. A. DATHIO factum est) h. e. non ita impudica meretricula est puella Zion, ut nudata sese conspectui hominum siliat, sed nondum oblita pudoris retro cundo oculis irradientium inoperta subtrahere membra festinat, qua pudoris significatione adstantium quasi extorquere commiserationem videtur.

Adspice, O Jehova! afflictionem meam, dum hostis superbit, 16)

V. 10.

16) כְּשׁוֹלִיָּה שְׂמָתָהּ propr. *immunditas ejus est in syrmati-bus ejus*, perquam commode de illa impuritate explicari potest, quæ in כְּרָה inest, si vera est hæc lectio. (Cfr. quæ ad vers. præced. disputavimus.) Quod si autem כְּרָה vers. 9:0 legamus, illamque vocem ita, ut a nobis factum est, explicemus, שְׂמָתָה de omnibus quibus fordibus cunque vestes inquinantibus accipi potest; peccata autem, quibus se commaculaverat filia Zion, significare hasordes manifestum est. — כְּשׁוֹלִיָּה varie quidem interpretati sunt veteres Intt. nonnulli; *Chald. & Syr. in oris vesti-menti ejus, & in fimbriis ejus; Arabs autem & LXX & Vulg. in pedibus ejus.* Utrum vero hæc interpretationis diversitas e lectionis varietate, an e significatione vocis Chaldaicæ שׁוֹל, quæ de fundo, aut imo cujuscunque rei (cfr. JOH. EUXTORFII *Lex. Chald. Talm. & Rabbin. in hac voce*) dicitur, orta sit, (quæ sententia est SCHLEUSNERI in JO. D. MICHAËLIS in *Jerem. Vat. & Threnos Obs.* p. 410) incertum est. —

אֲחֵרִית eventum exitumve alicujus rei, seu bonum aut malum quod actiones sequitur humanas significare notum est; Cfr. Prov. XIV. 12. 13, XXIII. 17. 18. Sensus igitur verborum לֹא זָכַרְתָּ אֲחֵרִיתָהּ hoc modo constitui debet: *turpi vitiorum foeditate sese commaculavit Hierosolyma, sed quem exitum habitura sit illa, quæ illam secuturæ sint poenæ, nihil curat.*

יָרֵךְ non solum de variis rebus in lapsum pronis, v. c. de arborum excisione & murorum urbiumque ruina, sed

v. 10. Manum extendit hostis, ut quicquid ei caris.
simum sit capiat;

Videt profanos sancta penetrare limina,
Quibus in cœtum venire tuum interdixisti. 17)

v. 11. Gemens totus quærit panem populus;
Carissimas res pro cibo dare cogitur, quo spiri-
tum reducere valeat;

Vide & aspice O Jehova! quam sim ego con-
temta! 18)

v. 12.

etiam de hominibus, qui e felicioris fortunæ fastigio in
nīlerias detruduntur, sæpius adhibet lingua Hebræa;
(Cfr. *Deuteron. XX. 20, XXVIII. 43. 52, Ps. LVI. 8,*
Jes. XXXII. 19, Amos III. 11.) ac פלאים, ut Lat. *mirum*
in modum usurpatum esse putamus. — Observanda quo-
que heic est orationis elegantia, quæ in vocibus תרר &
הגדיל sibi invicem oppositis inest: *prostrata humi jacet*
Juda, hostes autem ejus summa ascenderunt fastigia.

17) כהל בוא accipiendum est, quo magnitudo calamitatis e
sacris pollutis fortius animum feriat, haudquaquam de
conventu quodam religioso, sed de jure comitiis interes-
se populi Judaici; unde hic oritur sensus: qui ne civitatis
quidem Judaicæ honore ornati sunt, illi nunc templum in-
grediuntur, sanctissima ejus profanantes adyta. Cujus fa-
cti atrocitas ex illo pendet instituto, quod aditum templi
omnibus non-Judæis interdixit. Cfr. HAD. RELANDI
Antiqq. sacra Vet. Hebr. edit. JO. FR. BUDDÆI p. 55.

18) זוללה varie, præsertim ob diversas in dialecto Arabica,

v. 12. Vosne hæc non tangunt, qui hanc transitis viam?
Aspi-

quibuscum conferri potest זלל, voces, explicarunt interpretes. — Est autem זלל, quemadmodum Chald. זלל & Syr. זל vilis, abjectus fuit & זלל vilipensa fuit res; qua dialectorum cognatarum auctoritate innixi & collatis quibusdam Hebr. codicis, ubi legitur זלל, locis, (v. c. hujus cap. vers. 8:0, in quo כבר & זלל opposita sunt & Jerem. XV. 19; quibus addi potest usus nominis זלות Ps. XII. 9.) significationem *contemptum esse* in metaphrasi nostra retinuimus. Consentiant quoque nobiscum veteres omnes, si Chaldaum exceperis, qui verba כו היתו זללה interpretatus est ארום הותי גרגרניתא, i. e. quia facta sum voratrix, qua explicatione, (inde forsitan enata, quod Syr. זל intemperantem esse quoque valet & Prov. XXIII. 20, 21. זלל cum יון סבא & זלל כשר cum סבא junctim leguntur,) nihil ab hujus loci sensu magis alienum esse potest. (Cfr. Ill:mi MICHAËLIS Suppl. ad Lexx. Hebr. p. 621 & GESENII Lex. Hebr. in voce זלל, qui doctissime, uti solent, quomodo e vilipendendi notione Proverbiorum dictum ac Deuteron. XXI. 20. intelligenda sint, explicarunt.) — Cum autem Arab. زلل cæspitavit, lapsus fuit in luto lubricove loco, atque hinc deductum زلزل commovit, tremefecit, cum Hebraico זלל commode conferri possint, illorumque significationes dictioni הרים בולה Jes. LXIII. 19, LXIV. 2. lucem quandam affundere videantur, ad hunc quoque locum explicandum eadem hæc verba Arabica adhibuit BÖRMELIUS l. c. Sieh' doch

Aspicite & videte, an ullus dolor sit dolori similis
illi, quem mihi inflixit,

Quo

Jehovah, wie mir die Knie wanken vertens. Ingeniosa quidem est hæc interpretatio &, quia totam Hierosoly-
mam fame maceratam ac fere enectam sistunt proxime præ-
cedentes שִׁחֹר, ad sensum totius contextus exprimendum
valde apta; sed dubium tamen semper subest, an linguae
Hebraicae usu satis sit confirmata. Quod enim ad dicta
Jesaiæ attinet loca, quæ ibi occurrit forma מַלְחָה, a mul-
tis interpretibus, præunte Illmo MICHAËLIS, ad radicem
מָלַח relata, aliam & forte certiorē admittit explicandi
rationem. E *Judicum V. 5.* mutuata sunt Jesaiæ מַלְחָה
וּמַלְחָה; at ibi Malorethæ מַלְחָה legere jubent, a מָלַח *fluxit,*
diffluxit vocem derivantes ac cum ita insolens sit verbi מַלְחָה
cæspitandi significatio, ut (quantum quidem nos scimus) uni-
co illo Jesaiæ loco (nam unam tantummodo auctoritatem
constituunt ambo illa dicta, quia in eodem contextu alterum
ex altero repetitum est) occurrat, dubium suboriri potest,
annon Jesaiæ מַלְחָה iisdem punctis instruendum sit, ac il-
lud, quod in *Judicum* legitur libro, atque hoc quoque
modo inter veteres Jesaiam intellexit *Vulgata*, מַלְחָה הָרִים
montes diffluxerunt explicans. *Juga autem montium dif-*
fluere, liquefieri atque alias his similes a nostro loquendi
more paullo longius recedentes audacioresque dicendi for-
mas in vatū Hebræorum ore esse frequentissimas, quis
est, qui ignoret? ut taceamus *diffluendi* notionem in allato
Jesaiæ loco haud ineptam esse, cum in eodem versiculo
montes diffuentes cum aqua ebulliendo evaporante com-
parentur,

- Quo me affecit Jehova, dum ejus excanduit ira. 19)
 v. 13. De cœlo in oſſa mea ignem immiſit, qui do-
 minatur in illa;
 Pedi meo rete tetendit, illumque me retro refer-
 re coëgit;
 Attonitam me reddidit & ſemper languentem. 20)
 v. 14.

19) Hæret interpretibus aqua in vocula לֹא explicanda. —
 לֹא etenim pro לְ sæpius ſcribi jamjam a Maſorethis
 obſervatum eſt; ſed hoc loco ſimplicem תִּשָּׁא לְ negandi
 vim admittere contextæ orationis ſeriei repugnare vide-
 tur. Quare aut in interrogatione accipienda hæc parti-
 cula, loco הֲלֵא, ut Syrus ܠܐ ܕܝܝܐ i. e. *nihilne ad*
omnes? cui aſſentitur J. F. SCHLEUSNERUS *l. c. p. 412*,
 aut etiam לֹא hoc loco efferendum eſt לֹא, idem ac לֹא
O ſi! utinam! ſignificans, (cfr. I Sam. XIV. 30, II Sam.
 XVIII. 12, Job. LXIII. 19) quomodo Arabs يا جميع i. e.
O vos omnes! Chald. אשבעית לכוין כל i. e. *adjuro vos*
omnes & Vulg. o vos omnes! interpretati ſunt. Aliquid
 certi hac in re definire diſſicile eſt; nam ſub mendo ja-
 cere hic videtur locus, quod etiam Maſorethæ, circello
 voclæ ſuperimpoſito, ſignificarunt. Quare, ut cuique
 ingenium eſt in diverſis lectionibus dijudicandis promiſ-
 ſimum, ita etiam hoc loco, optimum ſibi eligat.

20) וַיִּרְדָּהּ, ut nunc ſuis ſcribitur punctis, ad רדה re-
 ferendum eſſe jubent leges grammaticæ; ac quia pluribus
 exemplis, v. c. II Reg. III. 3, Job. XIV. 19, XXXIX.
 14. 15, Mal. II. 2 probarunt linguæ Hebraicæ periti, af-

fixa singularia feminina, collective sumta, ad nomina pluralia vel masculina, vel feminina sæpe redire (*cf.* SAL. GIASSII *Philolog. S. a* Jo. AUG. DATHIO *edit. Tom. I. p. 165*, NIC. GUIL SCHROEDERI *Instit. ad Fundam. Ling. Hebr. edit. II. p. 246* & WILH. GESENI *Hebräisch-Deutsch. Wörterb. in voce ירדה*); per eandem quoque enallagen numeri suffixo *בָּה* ad *עצמות* relato, *וַיִּרְדֵּהָ* & *in illa*, scil. ossa, *dominatur*, scil. ignis, *vertimus*. — At vero, cum subobscura sit ipsa verborum constructio duriorque sensus ex illa exculptus videatur, & præsertim ob permagnam veterum Intt. in *וַיִּרְדֵּהָ* explicando discrepantiam, haud pauci recentiorum fidem lectionis hujus vocis vulgaris, quamquam nullam ejus codices Mscr. exhibent varietatem, in dubium vocarunt. — Habent enim: *Arabs* *من علوه ارسل نارا انزلها في عظامي* i. e. *e loco superiori misit ignem, immisit illum in ossa mea*: *LXX.* ἀπέστειλε πῦρ, ἐν τοῖς ὀστέοις μὲ κατήγαγεν αὐτό: *Syr.* *ܡܢ ܥܠܘܗ ܐܪܨܠ ܢܐܪܐ ܐܢܙܠܗܐ ܒܝ ܥܙܡܝ* i. e. *Et dejecit me*: *Chald.* *ܝܪܕܝܫ ܝܬܗܘܢ*, i. e. *subegit eas*, scil. *urbes*; nam *עצמות* de *urbibus* intelligit, & denique *Vulg.* *Et erudit me*; unde liquido patet *Arabem* & *LXX.* *ܟܥܥܡܬܝ* & *וַיִּרְדֵּהָ* jungentes, *וַיִּרְדֵּהָ* l. *וַיִּרְדֵּהָ* in forma *Hiph. a יר* legisse, quibuscum *Syrus*, substituto, una cum *Vulgato*, primæ loco *Illæ* persf. suffixo, consentit; *Chaldaicum* autem vocabulum nostrum ad *ירה* retulisse, & *Vulgatum* denique aut *ירה*, mutata scriptione in *ܝܪܕܝܫ*, derivasse, aut *Chald.* linguæ *ירה* & *Syr.* *ܝܪܕܝܫ* *erudit, castigavit* in auxilium adhibuisse, (*Cfr.* III: *JOH. DAV. MICHAËLIS Obsr. philologg. Et critt. in Jerem. Vatican. Et Thren. ed. JOH. FRIEDR. SCHLEUSNERI p. 403*). Sed quamquam ex hac veterum

Intt. inconstantia corruptæ lectionis suspicio facile suboriri potest, tutius tamen duximus, vulgarem sequi scripturam, quam ad conjecturas, partim ex allata veterum fluctuatione ortas, partim pro cujusque fingendi ingenio aliunde repetitas confugere. Quod si autem e multitudine harum conjecturarum aliqua eligenda sit, Arabicæ versionis **רִירָה**, ut probabilissimum, decerperemus, aut, veteribus relictis, Arab. **مردى** ita conferremus, ut, adfixo **נה** ad **עצמות** relato, *frangendi* hujus verbi vim Hebræorum **רָרָה** adseriberemus, unde hæc oriretur explicatio: *innisit in ossa mea ignem, fregitque*, scil. aut Jehova, aut ignis, illa. Contulit quidem idem verbum Arab. Ill. MICHAËLIS l. c.; sed aliam ejus elegit significationem, scil. *jacto lapide petendi*, unde *Et jaculatus est illum*, scil. ignem, dictionem Hebraicam explicari posse putat, nisi id obstaret, quod Arab. **مردى** non cum adculativo, sed cum **ب** constructur. Sed si GOLIO & CASTELLO fides habenda est, **مردى** *fregit* cum casu quarto jungitur, atque eodem quoque modo constructum legitur **רָרָה** Lev. XXV. 53, Ps. LXVIII. 28, **רָרָה** XIV. 6. —

רָרָה *propr. recedere me fecit*, h. e. repulit me, aut pudore suffusam me oculis hominum memet subtrahere coëgit. Sillitur enim vers. 9: Hierosolyma ut mulier sordibus vestes sœdata, igiturque retro cedat & in obscuro delitescat.

רָרָה *agrotandi & languescendi vi pollere* tum Hebraico vocis usu, v. c. Lev. XII. 2, **רָרָה** Lev. XV. 33, **רָרָה** Ps. XLI. 4 & **מָרָה** Deuteron. XXIX. 60, tum Arab. **دوى** & Æthiop. *dawwy*, (cfr. EDM. CASTELLI Lex. Heptagl. in voce **רָרָה**) satis confirmatum est. Cum